

Actuación do ISSGA no sector forestal

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE ECONOMÍA,
EMPREGO E INDUSTRIA

Día Mundial da Seguridade e Saúde no Traballo
28 de abril

POR QUÉ É NECESARIA

- Elevada sinistralidade laboral
- Características da actividade
(diversidade de tarefas que comprenden os traballos forestais, e condicións nas que se desenvolven)
- Ausencia dunha normativa específica
- Importancia económica e social

LIÑAS DE ACTUACIÓN

- FORMACIÓN
- PLANS DE ASESORAMENTO,
INFORMACIÓN E
SENSIBILIZACIÓN
- INVESTIGACIÓN DOS
ACCIDENTES
- PUBLICACIÓNS

**Programa de Desenvolvemento Rural Sostible
2010 - 2014**

Lei 45/2007, do 13 de decembro para o desenvolvemento sostible do medio rural (ESTATAL)

Real decreto 752/2012 de 4 de xuño, apróbase o primeiro PDRS para o período 2010-2014 (ESTATAL)

Aprobación dos Plans de Zona Rurais para Galicia (Consello da Xunta, outubro de 2011)

Convenio entre a Administración Xeral do Estado e a Comunidade Autónoma de **Galicia** para a execución, seguimento e avaliación das accións incluídas nos plans de zona das súas zonas rurais (asinado o 7 de maio de 2012)

	ANO	CURSO	EDICIÓNS	HORAS	NÚM. ALUMNOS
Forestal	2012	Curso de prevención de riscos laborais en actividades de poda e tala. Manexo práctico da motoserra	4	18	49
Forestal	2012	Curso de prevención de riscos laborais no manexo de maquinaria forestal lixeira	4	12	67
Forestal	2013	Curso de prevención de riscos laborais no Manexo de Maquinaria Forestal. Manexo práctico de motoserra e rozadoira	6	18	85
Forestal	2014	Curso de prevención de riscos laborais no manexo de maquinaria forestal. Manexo práctico de motoserra e rozadoira	15	18	188
Forestal	2015	Curso de prevención de riscos laborais no manexo de maquinaria forestal. Manexo práctico de motoserra e rozadoira	20	22	241
Primeiros auxilios	2014	Curso básico de primeiros auxilios dirixidos a traballadores do sector agrogandeiro e forestal	21	20	262
Primeiros auxilios	2015	Talleres de formación en primeiros auxilios dirixidos a traballadores/as do sector agrogandeiro e forestal	9	8	158

49 Actividades formativas

630 alumnos formados

30 Actividades formativas

420 alumnos formados
(agrícola, gandeiro, forestal)!!

PLANS DE ASESORAMENTO, INFORMACIÓN E SENSIBILIZACIÓN

28 de abril de 2016

PR 2	Programa de loita contra a sinistralidade absoluta ou recorrente	Anual
Descrición: Clasicamente, o Plan de loita e os programas similares desenvolvidos en outras comunidades autónomas teñen en conta o índice de incidencia. Salvo excepcións, nas que se categorizan as empresas de xeito moi complexo, este planteamento penaliza ás empresas de menor tamaño, nas que os recursos para a prevención son máis limitados, e a aquelas cuxa actividade comporta máis riscos. Por lóxica, as empresas con actividades de baixo risco e gran tamaño deberían ter índices de incidencia moi por baixo da media. Por tanto, este programa reemplaza ao anterior Plan de Loita, e desenvolverase en dúas vertentes, partindo de dous listados de empresas elaborados consonte aos seguintes criterios: 1. Empresas con maior número absoluto de accidentes, tendo só en conta o seu índice de incidencia cando sexa menor ao promedio da súa actividade, caso no que quedarán excluídas deste programa. 2. Empresas incluídas no Plan de cumprir as condicións polas que accidentes e superar o índice de i x1,5. Estas dúas vertentes definen obxectivos basicamente de asesoramento, e na con anterioridade, realizarase unhas técnicas e materiais de traballo que x Obxectivos: - Reducir a sinistralidade laboral en i		

PR 4	Programa Forestal	Anual
Descrición: A diversidade de tarefas que comprenden os traballos forestais e as condicións nas que se desenvolve esta actividade (dispersión e afastamento das explotacións, subcontratación dos traballos, inestabilidade laboral e escasa experiencia) provocan que este sexa un sector no que se acumulan un elevado número de accidentes de alto índice de gravidade. Asemade das características dos lugares e organizativas, outras condicións de traballo, como o uso de maquinaria diversa, pesada e ferramentas manuais como a motosierra, que aos riscos de seguridade engaden factores hixiénicos como ruído e vibracións, a utilización de praguicidas e outros agroquímicos, e os riscos ergonómicos propios das tarefas forestais, fan desta actividade unha das que presentan unha maior diversidade de riscos en nivel importante. Obxectivos: XERAIS: - Reducir a sinistralidade laboral do sector. - Determinar a tipoloxía dos accidentes do sector máis frecuentes e as súas causas. - Asesorar sobre as medidas correctoras axeitadas. 2014: - Manter o asesoramento as empresas deste sector de maior taxa de sinistralidade. - Elaborar un estudo da sinistralidade neste sector. - Continuar a campaña informativa específica en materias relacionadas coa prevención de riscos laborais no sector forestal: -- Desenvolvendo cursos específicos en consoancia coa actividade DFS 8. -- Elaborando material divulgativo e informativo específico.		

PR 2	Programa sectorial de asesoramento para a redución da sinistralidade	Anual
Descrición: A análise da efectividade do Programa de loita no período 2008-11 publicada polo Observatorio amosa que esta actuación, que consiste basicamente no asesoramento sobre a necesidade da revisión da avaliación de riscos como consecuencia da produción de accidentes, rende resultados positivos. Porén, nas empresas nas que se producen accidentes de forma recorrente, este asesoramento semella non ser suficiente. Por tanto, o programa de loita continuarase e o ano anterior, no que anterioridade, realizarase as e materiais de traballo q os, en consoancia coa activ		

PR 4	Programa de redución de accidentes no sector forestal	Anual
Descrición: A diversidade de tarefas que comprenden os traballos forestais e as condicións nas que se desenvolve esta actividade (dispersión e afastamento das explotacións, subcontratación dos traballos, inestabilidade laboral e escasa experiencia) provocan que este sexa un sector no que se acumulan un elevado número de accidentes de alto índice de gravidade. Asemade, das características dos lugares onde se realizan os traballos e as propias organizativas, así como outras condicións de traballo, como o uso de maquinaria diversa, pesada e ferramentas manuais como a motosierra, que aos riscos de seguridade engaden factores hixiénicos como ruído e vibracións, a utilización de praguicidas e outros agroquímicos, e os riscos ergonómicos propios das tarefas forestais, fan desta actividade unha das que presentan unha maior diversidade de riscos nun nivel importante. Obxectivos: XERAIS: - Reducir a sinistralidade laboral do sector forestal. - Determinar a tipoloxía dos accidentes do sector máis frecuentes e as súas causas. - Asesorar sobre as medidas correctoras axeitadas. 2015: - Manter o asesoramento as empresas deste sector de maior taxa de sinistralidade. - Elaborar un estudo da sinistralidade neste sector. - Continuar a campaña informativa específica en materias relacionadas coa prevención de riscos laborais no sector forestal: -- Desenvolvendo cursos específicos en consoancia coa actividade DFS 9. -- Elaborando material divulgativo e informativo específico.		

PLANS DE ASESORAMENTO, **INFORMACIÓN E SENSIBILIZACIÓN**

28 de abril de 2016

46 empresas visitadas
(2012-2015)

CARACTERÍSTICAS:

- Pequenas empresas (65%, <10 traballadores
41%, <5 traballadores)
- Traballadores extranxeiros (54 % das empresas)
- Modalidade preventiva: Servicio de
Prevención Aleo
- Uso de maquinaria forestal pesada

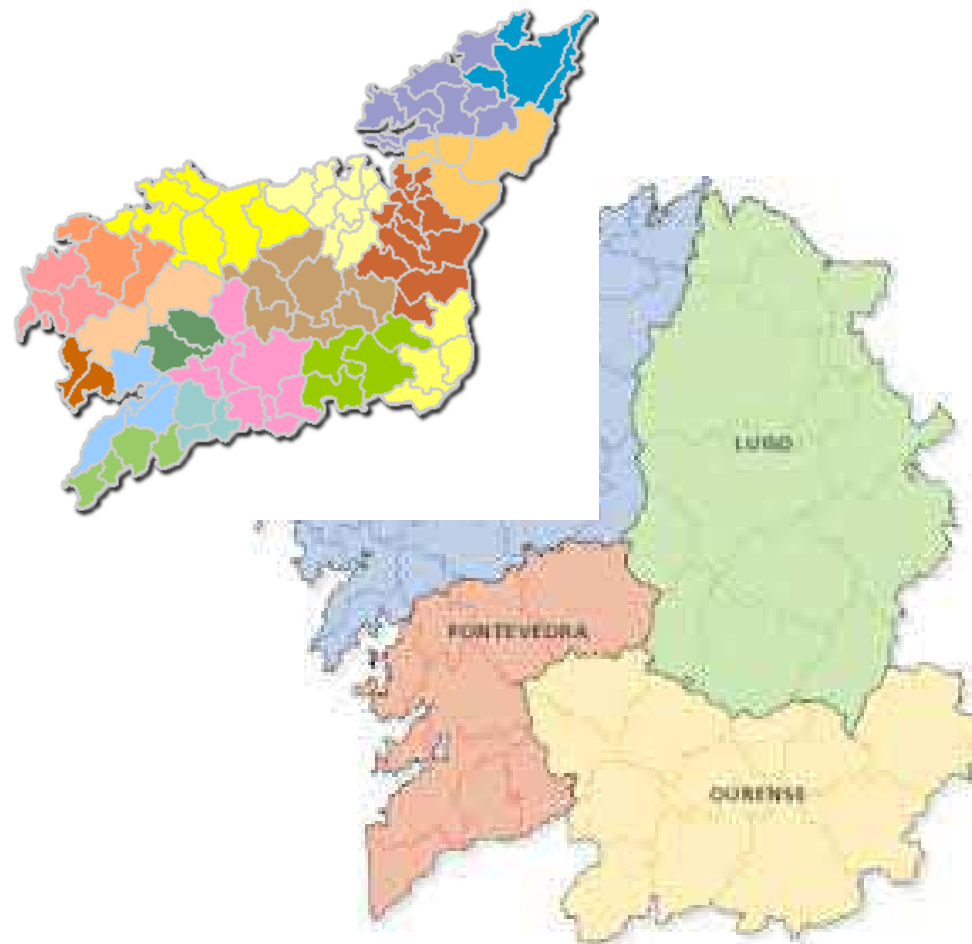

PLANS DE ASESORAMENTO, **INFORMACIÓN E SENSIBILIZACIÓN**

28 de abril de 2016

REQUERIMIENTOS:

- Evaluacións de risco xenéricas
- Formación
- Equipos de protección individual
- Documentación dos equipos de traballo

✦ INVESTIGACIÓN DOS ACCIDENTES

28 de abril de 2016

Un trabajador sufre lesiones graves en una pierna cuando talaba árboles en Cabana

• El suceso ocurrió sobre las 11.30 horas en el lugar de Piñeiro, Anos

TONI LONGUEIRA. Carballo / La Voz, 09 de marzo de 2016. Actualizado a las 16:22 h.

VER GALERÍA 12 FOTOS
Accidente laboral en Cabana de Bergantiños

JOSÉ MANUEL CASAL

83

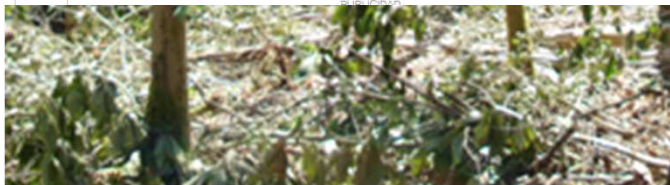

0

0

Un joven resultó herido grave tras sufrir un accidente laboral con la máquina agrícola que manejaba. Sucedió sobre las 11:30 horas de hoy en una finca del lugar de Piñeiro, en la parroquia de Anos, Cabana. Las primeras hipótesis apuntan a que el herido, vecino de Vimianzo, estaba retirando la corteza de los árboles con una máquina especial cuando tuvo el accidente, que le provocó lesiones graves en una pierna.

TEMAS RELACIONADOS

Cabana de Bergantiños Vimianzo

Publicidad

Fallece un trabajador en A Fonsagrada al caerle encima el árbol que cortaba

El suceso tuvo lugar sobre las 12.00 horas en la zona de Paradanova

Lunes 18 de Abril de 2016 | EP

Un trabajador de 43 años cuyas iniciales responden a A.V.V. ha fallecido este lunes al caerle encima un árbol que cortaba en la zona de Paradanova, en A Fonsagrada.

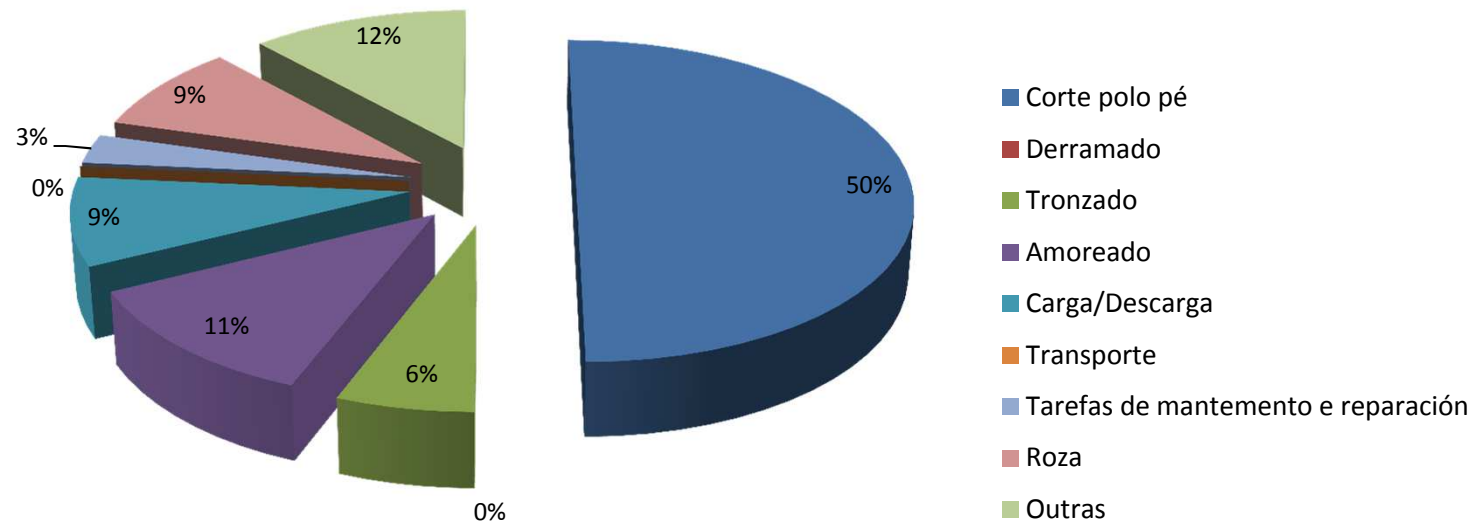
Según ha informado el CAE 112 Galicia, el suceso tuvo lugar sobre las 12.00 horas y al lugar se desplazó el helicóptero medicalizado con base en Santiago. Además, ante la sospecha de que el hombre pudiese estar atrapado, el CAE 112 Galicia movilizó a los bomberos de Sarria aunque, finalmente, no fueron necesarios al confirmarse que el hombre estaba muerto. También fueron movilizadas la Guardia Civil y los efectivos de Protección Civil de A Fonsagrada.

INVESTIGACIÓN DOS ACCIDENTES

28 de abril de 2016

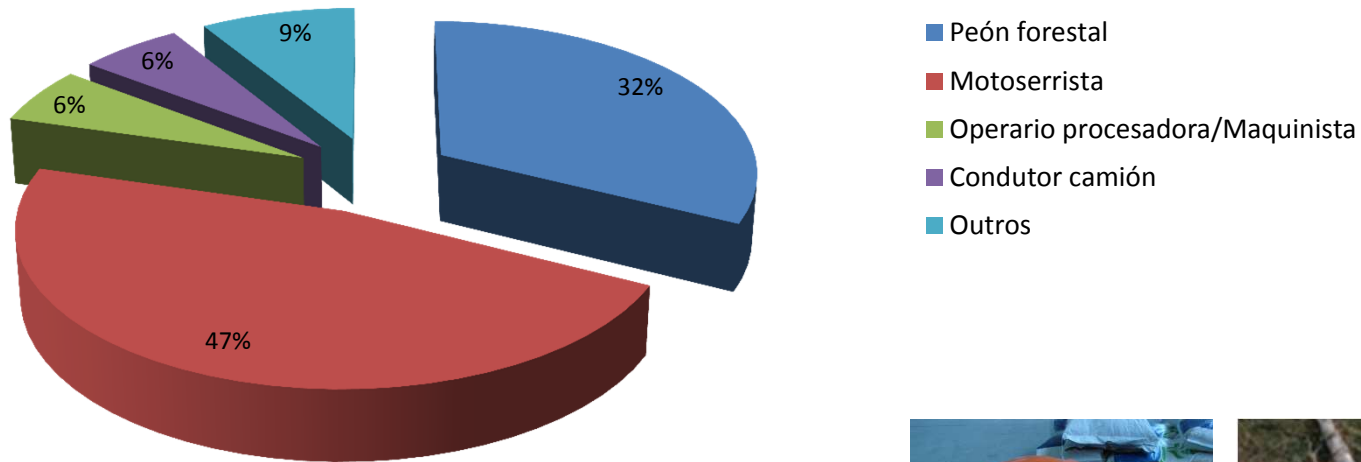
34 Accidentes investigados (2015- abril 2016), por tipo de operación

INVESTIGACIÓN DOS ACCIDENTES

28 de abril de 2016

34 Accidentes investigados (2015- abril 2016), Operario accidentado

INVESTIGACIÓN DOS ACCIDENTES

28 de abril de 2016

CONCLUSIÓN:

- Importancia dunha adecuada planificación preventiva nos aproveitamentos forestais
- Coordinación entre traballadores
- Formación adecuada e suficiente dos traballadores

Prevención fronte aos riscos no sector agroforestal (9)

GEMA BÉRTOA VEIGA
Técnica superior de Prevención de Riscos Laborais
Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral

Edita: Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral
Maq. e impresión: Rella SL D. L. C 444-2013
Edición-mao 2013 ISSN: 2254-9102

A MOTOSERRA

INTRODUCCIÓN

Unha parte importante dos accidentes graves e mortais no sector forestal en Galicia teñen como axente causante principal un equipo de traballo, a **motoserra**.

Emprégase principalmente en traballos forestais, aínda que tamén se utiliza noutros traballos como o de xardinería. Úsase, entre outras actividades, para a corta polo pé, a derrama, a tronza e a poda de árbores.

instituto galego
de seguridade e saúde laboral

Prevención fronte aos riscos
no sector agroforestal

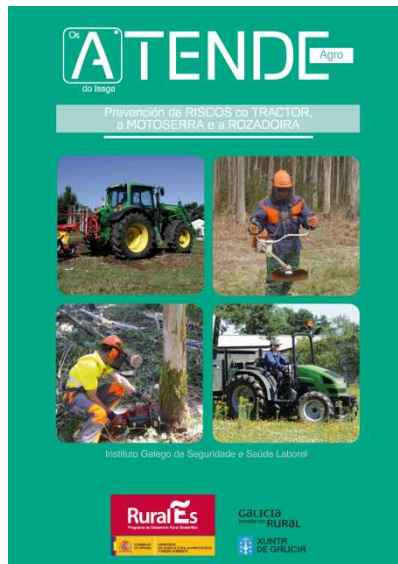
Folla de prevención nº 40. A motoserra

Fichas de investigación Issga. Accidentes laborales no sector agrario

Accidentes laborales
no sector agrario

NÚMERO DE FICHA E ACCIDENTE LABORAL INVESTIGADO					
1	Atrapamento cunha árbore enganchada noutra	8	Caída desde a caixa do tractor ao chan	15	Caída sobre o pé de grella de ferro do sis limpeza dunha corte
2	Contacto con coitelas dunha colleitadora de millo	9	Caída dunha paca amoreada sobre o traballador	16	Contacto co eixe de cardánico
3	Atrapamento por envorcadura do tractor	10	Corte nunha pema cunha motoseira	17	Golpe co cabezal da colleitadora forestal
4	Impacto dunha partícula nun ollo pola proximidade á rozadoira enganchada á minirretroescavadora	11	Corte mentres se intenta desatascar un autocargador	18	Atrapamento pola caída dunha árbore que se estaba cortando polo pé
5	Atrapamento ao intentar enganchar un apeiro aos tres puntos traseiros de enganche dun tractor	12	Caída dende a cabina do tractor forestal ao envorcar	19	Golpe polo couce dunha vaca
6	Golpe por unha árbore ao caer tras ser cortada polo pé	13	Impacto dunha partícula nun ollo mentres se desbrava cunha rozadoira		
7	Caída da cisterna sobre o pé do traballador ao desenganchala do tractor	14	Sobreesforzo ao intentar mover manualmente un cultivador de 500 kg		

Os ATENDE do Issga_Agro_Prevención de riscos co tractor, a motoserra e rozadoira

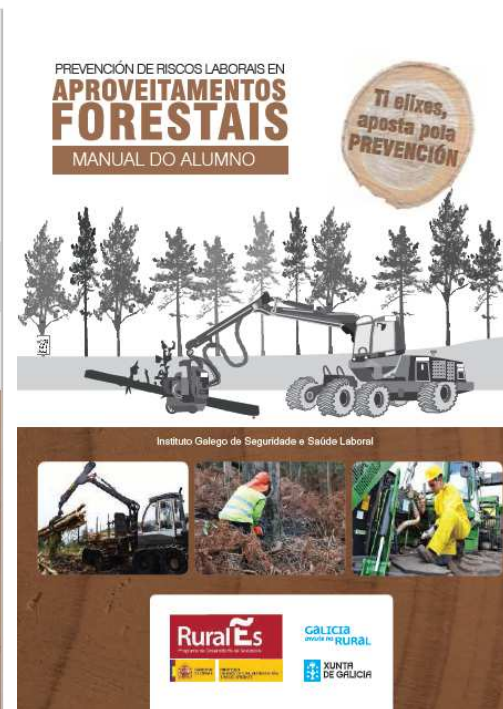

Prevención fronte aos riscos no sector agroforestal (encarte xornal)

❖ **NOVAS PUBLICACIÓNS**

Actuación do ISSGA no sector forestal

28 de abril de 2016

IMPLANTA forestal: Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

IMPLANTA forestal: Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

1 PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO

ATENDE A...

- RECOÑECIMENTO PREVIO DA PARCELA
- ORGANIZACIÓN DO MÉTODO DE TRABALLO

COIDADADO CON...

Caída de personas o mismo a dentro nivel

Caída de obxectos por desmoronamento ou choques desprendidos

Choques contra obxectos fijos ou inmovilizados

Atravesamento por vehículos o maquinaria

Exposición a temperaturas ambientales extremas

Incendio

Accidentes causados por seres vivos

1 PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO

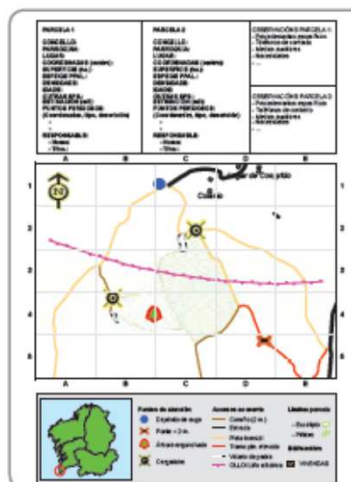
RECOÑECIMENTO PREVIO DA PARCELA

► Debes planificar os traballos dando resposta ás seguintes cuestións:

- QUEN?
- COMO?
- CANDO?
- ONDE?

...debes realizar os traballos

► Realiza un recoñecemento previo da zona de traballo e fai un mapa fácil de interpretar

► Completa o mapa indicando as zonas significativas, obstáculos e as zonas de perigo

► Comproba os accesos ao monte, as vías de saca e cargadoiros: son suficientes?, están ben construídos?

► Sinala as deficiencias detectadas nestas infraestruturas no mapa

► Planifica as infraestruturas que sexan necesarias e amara as que presenten algún defecto (ampliación de raíes de xifo...)

IMPLANTA forestal: Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

2 CORTA POLO PÉ E PROCESAMENTO CON MOTOSERRA

ATENDE A...

- DISPOSITIVOS DE SEGURIDADE E EQUIPOS DE PROTECCIÓN INDIVIDUAL
- CORTA POLO PÉ
- CORTE DE PÓLAS: A DERRAMA
- CORTE EN TORADAS
- AMOREAMENTO DAS TORADAS

CUIDADO CON...

9

CORTA POLO PÉ E PROCESAMENTO CON MOTOSERRA

2 1 | 2 | 3

A CORTA POLO PÉ

OPERACIÓNS PREVIAS

- Analiza a dirección de caída axitada tendo en conta a caída natural da árbore, a dirección do vento, a pendente do terreo, a zona de reunión e as árbores próximas.
- Busca 2 rutas de escape en diagonal e cara atrás e limpaas de vexetación e obstáculos.
- Corta o mato arredor do fuste circundando o tronco en sentido horario e movendo a motosierra de dereita a esquerda.
- Poda a base do tronco ata 1 m de altura aproximada. Fai os cortes de arriba cara abaixo e móvete en sentido anti horario.
- Se a árbore ten raíces prominentes elimínas antes de abater, facendo primeiro o corte vertical e logo o horizontal.
- Leva contigo equipos auxiliares para facilitar o traballo: traxecto, paños de dentro, cuñas, mazo, ganchos ou xiratroncos, machado, cinto portaherramientas...

MÉTODO XERAL DE CORTA POLO PÉ

- Fai un corte aberto de entalladura no lado cara a onde queres dirixir a caída. Despois fai un corte recto "de caída" no lado oposto, uns 3 cm por riba da horizontal da entalladura, deixando unha franxa sen cortar entre ambos os cortes para que actúe como bisagra.

LEMBRA!

- Antes de realizar o corte de caída asegúrate sempre de que non hai ningún na zona delimitada de caída.

13

NOVAS PUBLICACIÓNS

28 de abril de 2016

IMPLANTA forestal: Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

7 TRANSPORTE

ATENDE A...

- OPERACIÓNS DE CARGA, AMARRE E DESCARGA
- DESPREZAMENTOS POR VÍAS FORESTAIS

CUIDADO CON...

45

7
1/2

TRANSPORTE

OPERACIÓNS DE CARGA, AMARRE E DESCARGA

O ESTACIONAMENTO DO VEÍCULO

- Busca unha zona chata, ampla e co firme o suficientemente compactado
- Se o terreo non é totalmente chan, consulta no manual do fabricante os límites de pendente permitidos
- Detén o camión, acciona o freo, apágao e calza as rodas traseiras
- Fixa os estabilizadores laterais e comproba que non haxa nódos, cavacos ou barrantos a menos de 2 m
- Se o terreo non ofrece garantías é preferible ampliar o reparto de cargas aumentando a superficie de apoio. Para instalar bases estables podes utilizar taboleiros, travessas...

A CARGA

- Señaliza a zona advertindo dos traballos
- Antes de comezar comproba o estado da plataforma e os puntais
- Escolla un lugar seguro para o posto de mando onde non teñas risco de esmagamento nin de atrapamento polas partes móbiles do guindastre
- No caso dun posto de mando elevado asegúrate que dispón de accesos seguros e que o asento está dotado de medidas para impedir o risco de caída
- Verifica que tes visión completa do movemento do guindastre dende o posto de mando
- Se non ves todo o movemento, axúdase dun operario que estes capacitado, coordínate con el e establece un código de sinais inequívoco
- Respecta os límites de velocidade de vento especificados polo fabricante
- Verifica que non haxa ningún dentro da zona de seguridade
- Evita movementos pendulares da carga suspendida
- Non deixes o posto de traballo con cargas suspendidas
- Distribúe a carga correctamente de xeito lonxitudinal para garantir estabilidade e evita que supere a altura dos puntais

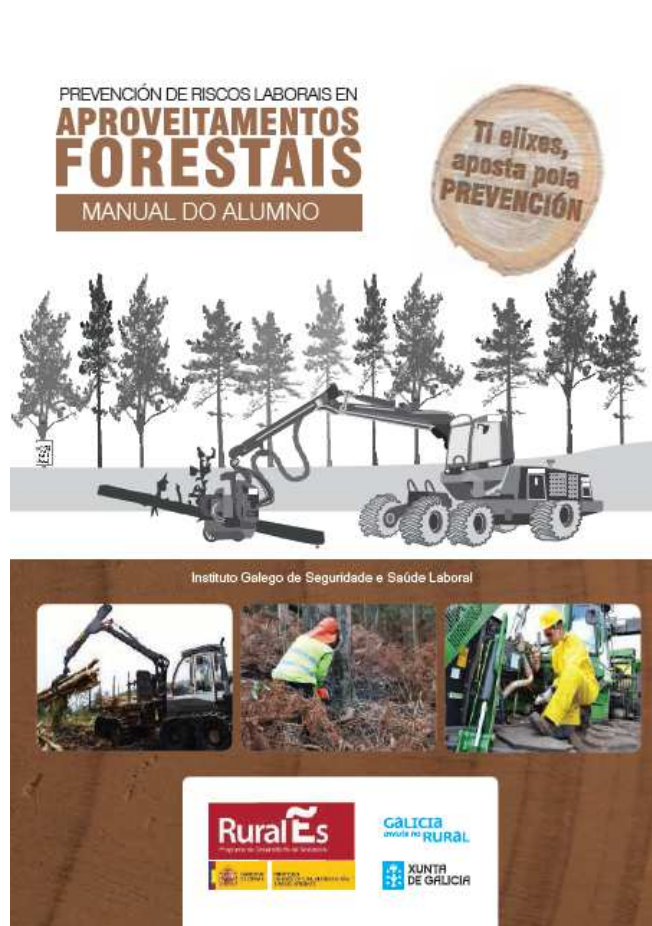
LEMBRA!

- A continuación de actividades empresariais é obrigatorio cando no mesmo centro de traballo coinciden operarios de empresas diferentes

46

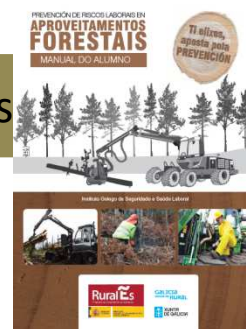
MANUAL DO ALUMNO: Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

CONTIDO

1. PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO		4. CORTA POLO PÉ E PROCESAMENTO MECANIZADO CON PROCESADORA	
1.1. Reconecemento previo da parcela	8	4.1. Elementos e dispositivos de seguridade	36
1.2. Organización do método de traballo	9	4.2. Planificación do traballo	37
Exercicios	10	4.3. Medidas preventivas	37
		4.4. Operacións de mantemento ou reparación	40
		4.5. Interrupción do cabazal procesador	40
		Exercicios	41
2. CORTA POLO PÉ E PROCESAMENTO CON MOTOSERRA		5. SACA CON AUTOCARGADOR OU TRACTOR FORESTAL	
2.1. A motoserra: dispositivos de seguridade e mantemento preventivo	12	5.1. Elementos de seguridade	44
2.2. Equipo de protección individual e equipos auxiliares	13	5.2. Planificación do traballo	46
2.3. Corte polo pé	15	5.3. Medidas preventivas	47
2.4. Corte de póla: a clamora	19	Exercicios	50
2.5. Corte en toradas	20		
2.6. Amosamento das toradas	21	6. TRABALLOS POSTERIORES AO APROVEITAMENTO	
2.7. Técnicas de manipulación manual de cargas	23	6.1. Empacadora de biomasa	52
Exercicios	24	6.2. Estrada, Medidas de prevención	53
		6.3. Rozadoira, Medidas de prevención	54
3. A MAQUINARIA FORESTAL PESADA		Exercicios	55
3.1. Riscos asociados aos traballos con maquinaria forestal pesada	26	7. TRANSPORTE	
3.2. Documentación necesaria. Elementos e dispositivos de seguridade	26	7.1. Operacións de carga, atar e descarga	58
3.3. Equipo de protección individual (EPI) da maquinaria	28	7.2. Desprazamentos por vías forestais	60
3.4. Mantemento preventivo	28	Exercicios	61
3.5. Recomendacións para o manexo seguro da maquinaria	30		
3.6. Traballos preto de liñas eléctricas	32	ANEXOS	
3.7. Transporte da maquinaria	32	ANEXO 1: Primarias auxiliares	64
Exercicios	33	ANEXO 2: Vigilancia da saúde	66
		ANEXO 3: Lactación vicaria	67
		ANEXO 4: Máis información na web	68

MANUAL DO ALUMNO: Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

1 PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO

A planificación de explotación madeirera forma parte do planificado global de explotación forestal. Esta planificación lévese a cabo en dous niveis ou plans de aproveitamento: o plan estratéxico e o plan táctico.

O primeiro é un programa a longo prazo que debe definir as zonas non aproveitables, definir o monte que se vai explotar en cada zona e definir todo o sistema de aproveitamento de madeira. Pola súa banda, o plan táctico (porque nos interesa centrarnos neste) é un plan a curto prazo que debe dar resposta ás seguintes cuestións:

- ¿Cuan veloz se vai realizar as operacións?
- ¿Como debe realizarse a corte?
- ¿Cando se realizará a corte en cada unha das zonas señaladas?

1.1. Reconecemento previo da parcela

Para responder correctamente estas cuestións, antes de comezar o aproveitamento propriamente dito, debemos reconecer a zona de traballo e elaborar 'un plan' ou mapa de explotación.

- Limites da parcela.
- Tipos de cuberta: especie e densidade.
- Puntos de referencia: cumios, crestas, pendentes, cursos de auga...
- Infraestruturas existentes: aceiros, cargados e vías de acceso.
- Presenza de persoal alí: na zona: vivendas e vías públicas (estacións e camiños)...
- Zonas de perigo e obstáculos naturais ou artificiais: pendentes pronunciadas, trunks inestables ou pouco adherentes, árbores con raíces expostas, liñas eléctricas, cavilacións subterráneas...

Para realizar a cartografía da zona de traballo debemos ter unificado información da campo ao mapa base obtido en oficina. Como parte deste recoñecemento previo, durante a visita de campo debemos verificar as condicións nas que se atopan os aceiros ao monte e planear cunha certa distancia da zona de traballo. Para realizar o inventario de plantas podemos tomar como referencia os seguintes espazos relativos ás condicións de seguridade das vías de acceso:

- Pendente inferior ao 14%.
- Anchoa mínima de 4 m, con 5 m nas curvas.
- Razo de tiro mínima de 20 m.
- Aparatados máis de 100 m.
- Finais en los atados en tambores estables en todo o percorrido.

Tamén debemos comprobar se as vías de acceso e os cargados non son suficientes e están ben construídos. Os cargados deben ser o suficiente para manter a función de carga que queremos utilizar e o medio de transporte que queremos utilizar, permitindo un estacionamento seguro do camión (como mínimo a 2 metros da zona de traballo). Ademais, o chan do cargado debe ser firme e regular.

Utilizaremos a información do campo para detectar as infraestruturas defectuosas (en caso de detectar defectos) ou completar a rede de infraestruturas con outras de nova construción. Esta será a primeira actuación real que realicemos, en caso de que fose preciso, para mellorar as condicións para o noso aproveitamento. En calquera caso, antes de comezar as actuacións de corte, debemos completar a planificación segundo os pasos que a continuación se amosan.

1 - PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO

1.2 Organización de método de traballo

Unha vez que temos feito o inventario, debemos organizar o método de traballo e a orde de actuación en cada fase do aproveitamento. Para conseguilo:

A) Debemos dividir os traballos en pasos e no tempo en función das seguintes cuestións:

- Datos obtidos durante o recoñecemento previo.
- Medios dispoñibles e/ou necesarios para realizar o aproveitamento.
- Método de aproveitamento máis axeitado en cada unha das sucesivas zonas.
- Técnicas de traballo e orde de actuación en cada zona.
- Condicionantes para o desprazamento e estacionamento segundo de maquinaria.

B) Temos que designar unha persoa responsable dos traballos que debe estar informada da calquera cambio no programa de traballo establecido a de posibles incidencias acontecidas.

C) Antes de comezar os traballos propriamente ditos, hai que sinalar adecuadamente a zona con cartas advertindo dos traballos que se van realizar, especialmente nos aceiros (pantallas e estacas) e preto de zonas habitadas. Utilizaremos tamén as zonas de perigo dentro da propia zona de aproveitamento: as pendentes superiores ás admitidas para os traballos con maquinaria, os trunks inestables ou pouco adherentes e os obstáculos naturais e artificiais. Mentres se sinalan as zonas de perigo, establecer algún tipo de medida para delimitar o acceso, por exemplo a construción de valados provisionais, cordón de terra perimetral á liña que restrinxen o acceso á zona...

No caso de liñas eléctricas haberá que valorar se é necesario o corte da subestación mediante un acordo coa compañía propietaria da liña.

D) Debemos asegurarnos de que todo o persoal da obra traballa perfectamente:

- Os métodos e técnicas de explotación que se van empregar en cada zona de traballo.
- Os procedementos de traballo seguros aplicables a esas técnicas.
- A localización e natureza das zonas de perigo sinaladas no recoñecemento previo (que deben estar sinaladas).
- O procedemento de amurcamento en caso de accidente.
- As distancias de seguridade mínimas recomendadas.

E) Finalmente, como parte complementaria desta planificación previa, debemos manternos informados das condicións meteorolóxicas previstas durante os días de traballo: clima, vento, nebulosidade, velocidade e dirección do vento, temperatura...

1 - PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO

EXERCICIOS

1) Responde brevemente á seguinte pregunta: En que consiste a "planificación"?

.....

2) Ordena as accións das seguintes fotografías nunha planificación ordenada de actuacións. Debes poñer no círculo un número, de tal forma que o número 1 será a primeira etapa do traballo, o número 2 a segunda, e así sucesivamente.

3) Indica se as seguintes afirmacións son verdadeiras ou falsas:

QUESTIÓNS	V	F
1. En parcelas de traballo pequenas non se precisa a planificación		
2. A elaboración de planos ou esbozos é moi importante, pois son unha representación gráfica e visual dos principais aspectos do aproveitamento		
3. Non sempre é necesario designar unha persoa responsable dos traballos, xa que, algunhas veces, é suficiente con dar unhas indicacións aos operarios ao inicio do traballo		
4. Antes de comezar os traballos debes sinalar os aceiros ao monte, e marcar tamén as zonas de risco e os obstáculos		
5. É recomendable acompañar a sinalización de liñas eléctricas con medidas para delimitar o acceso á zona, por exemplo, mediante valados provisionais		

PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO

- Aprender a organizar os traballos do aproveitamento no espazo e no tempo.
- Identificar os elementos do inventario.
- Definir as características de seguridade óptimas das infraestruturas.
- Delimitar as distancias de seguridade mínimas recomendadas.
- Establecer os criterios para unha correcta sinalización preventiva.
- Protexer a seguridade e a saúde do persoal da obra, e do público en xeral.

NOVAS PUBLICACIÓNS

28 de abril de 2016

GUÍA DE BOAS PRÁCTICAS Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

ÍNDICE

Presentación	07
SITUACIÓN DO SECTOR FORESTAL EN GALICIA	08
CARACTERÍSTICAS	10
TAREFAS	11
12 CONSELLOS ÚTILES	12
BOAS PRÁCTICAS	14
TRABALLOS DE APROVEITAMENTO	15
- PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO	16
RISCOS	16
MEDIDAS PREVENTIVAS NA TÚA MAN	17
- CORTA POLO PÉ E PROCESAMENTO CON MOTOSERRA	16
RISCOS	16
MEDIDAS PREVENTIVAS NA TÚA MAN	17
- TRABALLO CON MAQUINARIA FORESTAL PESADA	22
RISCOS	22
MEDIDAS PREVENTIVAS NA TÚA MAN	23
CORTA POLO PÉ E PROCESAMENTO CON PROCESADORA FORESTAL	28
SACA CON AUTOCARGADOR OU TRACTOR FORESTAL	32
TRABALLOS POSTERIORES AO APROVEITAMENTO	36
- TRANSPORTE	38
RISCOS	38
MEDIDAS PREVENTIVAS NA TÚA MAN	39
MULLER NO SECTOR FORESTAL	42
VIXILANCIA DA SAÚDE	44

NOVAS PUBLICACIÓNS

28 de abril de 2016

GUÍA DE BOAS PRÁCTICAS Prevención de riscos laborais en Aproveitamentos forestais

SITUACIÓN DO SECTOR FORESTAL EN GALICIA

Galicia é unha importante potencia forestal a nivel europeo. Conta cunha superficie forestal arborada de 1.405.451 hectáreas, o que supón aproximadamente o 40% de todo o seu territorio.

A actividade de primeira transformación da madeira representa o 3% do PIB galego. A industria galega da madeira fabrica cada ano preto de 1.330 millóns de euros, proporcionando un número aproximado de 50.000 empregos, 600 empresas industriais e comercializadoras, e 2.400 empresarios autónomos. O 70% destas empresas asintenas en poboacións de menos de 5.000 habitantes (fontes: Xunta de Galicia, Consellería do Medio Rural e do Mar).

O sector forestal desempeña, polo tanto, un papel estratéxico en Galicia polo seu peso económico e social, debido á xeración de emprego e renda nas áreas rurais, o cal incide finalmente na fixación da poboación.

CARACTERÍSTICAS

Dispersión xeográfica da actividade en zonas rurais.

Traballo ao aire libre que moitas veces expón os traballadores a condicións climáticas extremas (calor, frío...).

Tarefas que requiren o manexo de equipos de traballo complexos con riscos asociados ao seu uso.

Alta porcentaxe de traballadores por conta propia.

Descoidase a vivandicia da saúde en materia de prevención de riscos laborais.

Elevada incidencia de enfermidades debidas á exposición continuada a condicións de traballo adversas: posturas, ruídos, vibracións...

- 01 Planifica as diferentes actividades que se van realizar e, se é o caso, coordínate coas outras empresas que trabalen na mesma zona.
- 02 Respecta os procedementos de traballo específicos establecidos para cada tarefa.
- 03 Emprega os equipos de protección individual (EPI) axeitados para cada tarefa.
- 04 Se fose necesaria a manipulación manual de cargas, emprega técnicas de manipulación correctas.
- 08 Emprega equipos de traballo axeitados ás condicións da tarefa que vales realizar: tamaño, potencia, capacidade...
- 09 Lembra que os traballos con motosierra e maquinaria forestal pesada deben realizalos profesionais con formación técnica e práctica específica do seu posto de traballo, e que están autorizados para o seu manexo.
- 10 Se estás embarazada informa ao médico das tarefas do teu posto de traballo e segue as súas indicacións.

CONSELLS ÚTILES

CORTA POLO PÉ E PROCESAMENTO CON MOTOSERRA

RISCOS

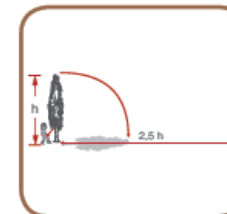
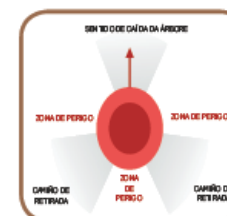
- Caída de persoas ao mesmo e distinto nivel
- Caída de obxectos por derrube ou obxectos desprendidos
- Caída de obxectos en manipulación
- Choques contra obxectos móbiles ou inmóbiles
- Golpes/cortes por obxectos ou ferramentas
- Proxección de fragmentos ou partículas
- Atrapamento por ou entre obxectos
- Sobreesforzos
- Exposición a temperaturas ambientais extremas
- Contactos térmicos/queimaduras
- Incendio
- Accidentes causados por seres vivos
- Ruído e/ou vibracións
- Fatiga física por: posición, desprazamento, esforzo e/ou manexo de cargas

MEDIDAS PREVENTIVAS NA TUA MAN

A CORTA POLO PÉ

- Antes de empezar o traballo coa motosierra comprueba o bo funcionamento dos dispositivos de seguridade, e revisa a tensión, afilado, e engraxamento da cadea.
- Selecciona dúas rutas de escape en diagonal e cara atrás da caída prevista.
- Limpa de vexetación e obstáculos as rutas de escape, a zona arredor da árbore e o propio fuste.
- Fai o corte "de entalladura" no lado onde queres dirixir a caída e o corte "de caída" no lado oposto uns 3 cm por riba do corte horizontal da entalladura. Deixa unha bisagra sen cortar entre ambos os cortes.
- Mantén a distancia de seguridade (2,5 veces a altura da árbore), asegurándote antes de abater a árbore que non haxa ninguén na zona de caída.
- Utiliza o EPI axeitado.

19

18

TRÍPTICO

NIXIENE POSTURAL

NO TRABALLO CON MOTOSERRA

- Asente ben os pés, flecte a serra e tipo as pernas, e procura manter o torso recto
- Agarra convenientemente a motosierra case 2 metros (a esquerda no mango dianteiro e a dereita no traballo) e mantén os pulgares rectos
- Cando traballes a menos do chan apoia os cotaboados nos xeonllos ou posúe os cotaboados no chan (un ou os dous)
- Se fose necesario a manipulación manual de cargas:

- Levanta o obxecto gradualmente, sen movementos bruscos e coa columna vertebral recta e vertical
- Durante o levantamento e o transporte non xiras o tronco, se é preciso inclínate sobre os pés
- Dáde axuda para regular cargas voluminosas, pesadas ou que presenten dificultades para suñar
- Mantén os brazos pegados ao corpo e o traballo realizado por unha só man
- Non levantes unha carga pesada por encima da cabeza nun só movemento

NO TRABALLO CON MAQUINARIA PESADA

- Utiliza servizos ergonómicos e adóptase as boas condicións físicas regulando a altura e a distancia aos paneis antes de traballar
- Intenta alternar tamén na medida do posible
- Fai as pausas necesarias durante o traballo:

- Procurar facer pausas curtas e frecuentes aproveitando para facer exercicios simples de estiramento das zonas sobrecargadas
- Evita permanecer de forma continuada nunha mesma postura estática

PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS EN APROVEITAMENTOS FORESTAIS

Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral

Ti estás, aposte pola PREVENCIÓN

Realiza Es
CULTURA RURAL
XUNTA DE GALICIA

PLANIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE APROVEITAMENTO

- Defina a zona antes de comezar os traballos
- Desliza nun mapa ou esquema máis alá antes do aproveitamento: accesos, fendas, riscos potenciais...
- Organiza os traballos no espazo e no tempo. Para iso ten en conta:
 - Os datos do recoñecemento previo
 - Os medios e súa disposición
 - Os métodos e técnicas de traballo existentes
- Designa unha persoa responsable dos traballos
- Señaliza os accesos e as zonas de risco identificadas
- Asegura de que todo o persoal coñeza os procedementos de traballo e os procedementos de emerxencia
- Se vai traballar na mesma zona con operarios doutras empresas debes coordinarte con elas

LEMBRA! Os traballos con motosierra e maquinaria pesada deben realizalos profesionais con formación técnica e práctica específica, e autorizados para o seu manexo

CORTA POLO PE E PROCESAMENTO CON MOTOSERRA

- Antes de empezar a traballar coa motosierra comprueba o funcionamento dos dispositivos de seguridade, e en caso necesario, aliña o engranamento de cada
- Non opere de corte polo pé:
 - Avísale a dirección de caída controlada
 - Prepara 2 rutas de escape e fíngase antes de comezar a serra e a caída de corte
 - Mantén a distancia de seguridade (1,5 veces a altura da árbore), especialmente antes de dirixirte que non faxes ningún movemento de caída
 - Escolla o procedemento de corte avaliado segundo o grosor do fuste, o estado da madeira...
- Non opere de corte de polas e de corte en toraltes:
 - Antes de comezar analiza as tensións e frega a zona
 - Traballa aí no fuste, coa pie ben asentada, e se o toraltes é pendente fíngase dando a parte superior da fenda
 - Utiliza os EPI necesarios

MAQUINARIA FORESTAL PESADA: ASPECTOS PREVENTIVOS DE CARÁCTER XERAL

- Segue as recomendacións específicas polo fabricante:
 - Comprende regularmente o funcionamento e o correcto estado de todos os elementos e dispositivos de seguridade da máquina
 - Realiza as revisións e os mantementos indicados
 - Mantén as distancias de seguridade recomendadas
 - Mantén os parámetros de traballo dentro dos rangos establecidos: evita sobrecargas
- Adapta a velocidade e a condución ás características da zona de traballo, extremando as precaucións en zonas en pendente
- En tempos pouco adherentes, se fose preciso emprégase maquinaria con trens de rodadura adaptados: monta elásticos ou cadenas
- Cando traballes preto de liñas eléctricas extremas as precaucións. Establece rutas de circulación seguras, acorta a zona de seguridade e reduce a velocidade
- Utiliza o EPI avaliado segundo as tensións que vai soportar

CORTA POLO PE E PROCESAMENTO CON PROCESADORA FORESTAL

- Escolla o tipo de procesadora e cabalal acollidos ao terreo e ao traballo que vai realizar
- Asegura de ter dende a cabina completa visión da zona de traballo
- Se traballas en zonas con pouco campo de visión, coordínate con algunha persoa cualificada antes de comezar os traballos
- Distribúe a carga uniformemente comezando polas troncos máis próximos para garantir estabilidade
- Evita o movemento pendular de carga: utilízase por completo os 4 grúpas e pola zona central
- Non deixes nunca o grúbalas en posición elevada con carga suspendida
- Se vas utilizar o cabalal, asegúrate que o equipo vexa controlado os traballos que vai realizar, e comprueba previamente o estado da grúbalas, cables e demais elementos auxiliares

LEMBRA! As adaptacións do tractor ao traballo forestal teñen que cumprir coa condición de homologación

SACA CON AUTOCARGADOR OU TRACTOR FORESTAL

- Escolla os equipos de traballo acollidos ao terreo e a tarefa que vai realizar
- Busca unha zona estable para as operacións de carga e descarga
- Distribúe a carga uniformemente comezando polas troncos máis próximos para garantir estabilidade
- Evita o movemento pendular de carga: utilízase por completo os 4 grúpas e pola zona central
- Non deixes nunca o grúbalas en posición elevada con carga suspendida
- Se vas utilizar o cabalal, asegúrate que o equipo vexa controlado os traballos que vai realizar, e comprueba previamente o estado da grúbalas, cables e demais elementos auxiliares

TRABALLOS POSTERIORES AO APROVEITAMENTO

EMPAQUEADORA DE BICORBA

- Língas solidamente as liñas de apoio, grazas ao sistema de material diferenciado (feno de leirado)
- Comprueba periodicamente o estado dos dispositivos de alimentación, compactación, estatura e corte

ESTELADORA

- Cando a toba se almente de modo manual é recomendable que o traballo se faga entre 2 operarios
- Esta operación require: casco, pantalón, luvas, protecciónes auditivas, roupa de traballo acollida de alta visibilidade, luvas e calzado de seguridade

COZADORA

- Desliza periodicamente os elementos de corte e comprueba o bo estado das protecciónes de seguridade
- Segue as rutinas de enganche e desenganche das pezas especificadas polo fabricante

TRANSPORTE DE MADEIRA

- Estaciona o camión en terreo chato e estable, colla e se rodea e faga as estabilizacións laterais
- Señaliza a zona de carga
- Antes de iniciar a carga comprueba se dirixes ou cadenas, os puntos de amarra e os puntos de distribución de carga convenientemente para garantir estabilidade
- Durante a carga e descarga verifica que non haxa rínguen na zona de seguridade
- Antes dos desenganchos comprueba o estado da carga, recolla os estabos adosados e colcha o grúbalas en posición de transporte
- Adecúa as velocidades ás características das vías polas que circulas

NOVAS PUBLICACIÓNS

28 de abril de 2016

CARTEL

VIDEO

2. Actuacións

Desenvolvemento das seguintes actuacións:

- a) Achegar información sobre o manexo seguro de equipos de traballo, en particular no manexo maquinaria forestal, de carácter práctico e dirixida ao persoal traballador do sector.
- b) Colaboración pericial na campaña da Inspección de Traballo e Seguridade Social en empresas do sector forestal.
- c) Dar difusión ás publicacións e material audiovisual elaborados recentemente polo Instituto sobre prevención de riscos laborais neste sector.
- d) Fomentar a adquisición dunha conciencia preventiva no sector forestal e na industria madeireira.
- e) Difundir material divulgativo do Instituto con pautas que se deben seguir en caso de accidentes. Primeiros auxilios.
- f) Velar polo cumprimento da normativa de prevención de riscos laborais no sector.

3. Unidade responsable e área técnica

Xerencia, Subdirección Xeral Técnica e de Planificación e centros territoriais.

Área técnica: seguridade no traballo, ergonomía e psicosocioloxía aplicada e medicina no traballo.

4. Vinculación coa Estratexia galega de seguridade e saúde no traballo 2016-2020

Estas actuacións vincúlanse principalmente co obxectivo 5, liña 5.1, medida 5.1 f) da estratexia.

**PLANIFICACIÓN
2016**

Moitas gracias

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE ECONOMÍA,
EMPREGO E INDUSTRIA

Día Mundial da Seguridade e Saúde no traballo
28 de abril